Ч. 53 — Недѣля 7 (19) марта 1893. — Рôкъ III.

Выходить у Львовѣ що дня (крôмъ недѣль и гр. кат. святъ) о 5-ôй годинѣ по полудни.

Адмінїстрація: улиця Чарнецкого ч. 8.

Редакція: ул. Францїсканьска ч. 10, дверѣ 10.

Письма приймають ся лишь франкованѣ.

Рекламаціи неопечатанѣ вôльнѣ вôдъ порта. Рукописи не звертають ся.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додатокъ до „Ґазеты Львôвскои“.

Передплата у Львовѣ въ Адмінїстрацін „Ґазеты Львôвскои“ и въ ц. к. Старостахъ на провінціи:
на цѣлый рôкъ 2 зр. 40 к.
на пôвъ року 1 зр. 20 к.
на чверть року — 60 к.
мѣсячно . . — 20 к.
Поодиноке число 1 к.

Зъ почтовою пересылкою:
на цѣлый рôкъ 5 зр. 40 к.
на пôвъ року 2 зр. 70 к.
на чверть року 1 зр. 35 к.
мѣсячно . . — 45 к.
Поодиноке число 3 к.

Дімісія дра Смольки.

Дімісія дра Смольки, довголѣтного президента австрійскои Палаты послôвъ, єсть вже доверщенымъ фактомъ. На вчерашнôмъ засѣданю Палаты послôвъ вôдчитано листъ дра Смольки, въ котрôмъ вôнъ бôльше менше такъ каже:

„За пять лѣтъ минуло бы пôвъ столѣтя вôдъ хвилѣ, въ котрôй мене выбрано президентомъ першого австрійского парляменту. Вôдъ 12 лѣтъ маю честь бути президентомъ тои Палаты, а передъ тымъ черезъ пôвтора року бувъ я першимъ віцепрезидентомъ єѣ. Теперь, коли менѣ близько 83 роки, радъ бы я провести останнї лѣта свого житя въ спокою, здалека вôдъ житя публичного. Пора вже вôддати управу парляменту въ молодшѝ руки. Отже прошу приняти до вѣдомости, що симъ складаю мôй мандатъ посольскій до Рады державнои, а тымъ самымъ и урядъ свôй яко президентъ Палаты.

Годѣ менѣ при тôй нагодѣ не згадати вдячно все добре, зазнане вôдъ Палаты пôдчасъ мого урядованя. Отже дякую горячо обомъ впов. віцепрезидентамъ, директорови канцелярії, секретарямъ и иншимъ урядникамъ за ихъ прихильнôсть до мене та помôчь у моихъ обовязкахъ урядовыхъ. Тѝ чувства останутъ ся менѣ до кôнця житя дорогими.

Уступаю зъ Палаты зъ пересвѣдченємъ, що я совѣстно и безсторонно сповнявъ свôй урядъ. А если я коли може зблудивъ або й несправедливымъ показавъ ся, то прошу менѣ простити; бо того я не думавъ нарокомъ зробити. Бажаю Палатѣ, щобы єѣ дѣяльнôсть все була хосенна для цѣлои державы, а посламъ и мінїстрамъ бажаю якъ найкрасшого поводженя и всякого добра. Прошу мене ласкаво задержати въ памяти и своѣй приязни“.

По вôдчитаню повысшого листу забравъ голосъ віцепрезидентъ Хлюмецкій. Вôнъ заявивъ, що черезъ уступленє дра Смольки парляментъ має велику страту, бо треба собѣ лише пригадати всю дѣяльнôсть єго, яко президента. Двайцять лѣтъ сповнявъ вôнъ свôй урядъ якъ найсовѣстнѣйше и зовсѣмъ безсторонно. Нѣхто въ Австрії не бувъ такъ спосôбный до веденя трудного парляментарного житя, якъ вôнъ. Бувъ оборонцемъ свободы слова, опѣкуномъ пригнетеныхъ, а кождого посла старавъ ся вдоволити. Въ цѣлôй Палатѣ мавъ лише приятелѣвъ. Тому просивъ Хлюмецкій Палату о порученє, абы сему мужеви высказати свôй жаль зъ нагоды єго уступленя.

Палата пристала на се, а приязнѝ манїфестаціѣ пôдчасъ мовы єго казавъ Хлюмецкій занотувати въ протоколѣ.

До сихъ манїфестацій для дра Смольки, прилучили ся и другѝ послы именемъ своихъ партій. Пос. Романчукъ мѣжь иншими сказавъ: До численныхъ а красныхъ промовъ, вôддаючихъ честь нашому улюбленому президентови, хотѣвъ бы й я долучити кôлька слôвъ, а то тымъ бôльше, що належу до того самого краю, хочь до иншои народности, що належу до народности, до котрои нашъ улюбленый президентъ вôдносивъ ся завсѣгды зъ цѣлою симпатією, вôддаючи ѣй повне рôвноуправненє словомъ и дѣломъ. Колибъ я хотѣвъ вычисляти всѣ єго заслуги, то не выстала бы на то и довга промова. Зазначу лишь то, що пôднѣсъ вже п. віцепрезидентъ, славлячи Смольку, яко оборонця слабыхъ и угнетеныхъ. Хочу ще пôднести, що Смолька бувъ завсѣгды правдивымъ репрезентантомъ народнои и политичнои свободы. Прилучаю ся также до всѣхъ внесень моихъ передбесѣдниковъ.

Пос. Штайнвендеръ поставивъ додаткове внесенє, щобы погрудє дра Смолька було уставлене въ парляментѣ. Палата признала наглôсть внесень Пленера и Штайнвендера, а вôдтакъ ухвалила ихъ однодушно. По сѣмъ приступила Палата до дальшои нарады.

Пос. Пленеръ навязуючи до слôвъ Хлюмецкого зазначивъ, що дръ Смолька належить до найкрасшихъ зъявищь публичного житя въ Австрії а имя єго буде постôйно звязане зъ исторією краю. Позаякъ уступаючій президентъ не єсть чоловѣкомъ богатымъ, то поставивъ Пленеръ внесенє, щобы дрови Смольцѣ вызначити рôчну пенсію въ сумѣ 7300 зр. а для наданя ще бôльшои торжественности сему актови умѣстити суму призначену на дотацію за часъ вôдъ 17-го марта до кôнця року въ першôмъ артикулѣ закона фінансового. — Внесенє Пленера пôдперли послы Гогенвартъ и Яворскій. Сей послѣдный зазначивъ, що вотує дотацію не для земляка але честидостойного президента. Не ходить тутъ о то, щобы забезпечити бытъ дрови Смольцѣ, але щобы дати доказъ любови и поважаня чоловѣкови, котрый вôдогравъ черезъ пôвъ вѣка такъ видну ролю. — Гр. Таффе заявивъ, що прилучає ся до выводôвъ всѣхъ передбесѣдникôвъ и до поставленого внесеня.

Резолюціѣ послôвъ Брылиньского и Пôдляшецкого.

Пос. Брылиньскій поставивъ слѣдуючу резолюцію: „Зъ огляду на скоро зростаюче зъубоженє сѣльского народу въ Галичинѣ и зъ огляду на ажь надто ясне на жаль сконстатованє недостаточности на селяньскихъ поляхъ продукованыхъ плодôвъ для выживленя и покрытя другихъ потребъ сѣльского народа, оказує ся що разъ бôльше нагляча потреба заведеня интензивнои, на раціональныхъ пôд-

---

2)

Звычай и мода.

(Дальше).

Поганый звычай поздоровлюваня мають деякѝ племена африканьскѝ. Лівінґстонъ такъ ихъ описує: „У Бароцôвъ бравъ начальникъ племени межи рѣчи по жмени пѣску, а вôдтакъ натиравъ нимъ рамена и груди, бо въ краю Лонда єсть такій звычай поздоровлюваня. Коли тамошнѝ люде хотять показати якусь особлившу вѣчливôсть и прихильнôсть, то принесуть на шкôрѣ купу попелу або глины, берутъ єѣ по жмени и натирають собѣ рамена и груди. Начальники не натирають ся на правду, лишь удають, що нѣбы то берутъ по жмени попелу и натирають ся нимъ.“ То само видѣвъ Лівінґстонъ и у Балондôвъ. Пôсля Швайнфурта мастять ся подôбнымъ способомъ болотомъ люде зъ племени Уеле. На зборахъ народныхъ починає бесѣдникъ за кождый разъ свою бесѣду тымъ поздоровленємъ, а коли вымовить имя начальника, то всѣ присутнѝ натирають собѣ груди болотомъ. Здає ся, що сей звычай єсть по всѣхъ сторонахъ, де проживають чорнѝ люде.

Про иншій не менше поганый звычай поздоровлюваня згадує Швайнфуртъ, але додає, що звычай сей вже щезъ и вôнъ черезъ цѣлый часъ своеи подорожи по Африцѣ видѣвъ єго всего лишь три разы. У Джарехôвъ н. пр. бувъ звычай, що коли оденъ чоловѣкъ стрѣтивъ другого, то плюнувъ на него. Плюнути на когось значило вôддати єму найбôльшу честь и заявити оплюваному свою найбôльшу щирôсть и прихильнôсть. Такій самый звычай єсть и у племени Масаѣвъ, де люде плюють на себе, коли витають ся або працають. Плюнути дѣвчинѣ въ лице, значить тамъ вôддати ѣй бôльшу честь якъ поцѣлувати.

Найдавнѣйшѝ способы повитаня стрѣчаємо на пôвостровѣ Корея и на Новôй Зеляндіи. На Кореѣ єсть пôсля Ст. Джона звычай, що коли двохъ людей витає ся, то оденъ другого бє по лици. Чи на правду зъ цѣлои силы, чи лишь жартомъ зъ легка, не знаємо сказати; але якъ бы тамъ и не было, то може не конче подивуємо ся сему звычаєви, коли зважимо, що й у нашихъ селянъ єсть декуды звычай заявляти свою любовь и прихильнôсть штурканцями въ бôкъ, хочь бы лôктемъ нѣбы то не хотячи. На Новôй Зеляндіи єсть знову такій звычай, що коли тамъ витають якого великого достойника або дуже любленого чоловѣка, то роздирають собѣ лице черепкомъ, або якимъ острымъ приладомъ ажь до крови и выкрикують при тôмъ жалôбно та плачуть, що ажь имъ рясни̂ сльозы течуть по закровавленôмъ лици. Звычай сей называють тамъ „танґі“. Наконецъ єсть ще звычай при повитаню тягнути ся за уха.

Зъ помѣжь не европейскихъ народôвъ мають найкрасшій звычай поздоровлюваня ся Японцѣ. „Нѣякій народъ“ — каже Г. Джонстонъ — „не єсть такъ нѣжный и ввѣчливый якъ Японцѣ. Два кулі — найнизша верства японьскои суспôльности — стрѣтять ся н. пр. на улици и заразъ поклонить ся оденъ другому кôлька разôвъ а вôдтакъ розпитує про єго здоровлє, та про здоровлє єго близшихъ и дальшихъ своякôвъ. Навѣть и дѣти такъ витають ся, а хочь бы и сивенькій дѣдусь стрѣтивъ шестилѣтну дитину, то такъ само єѣ повитає.“

Поглянъможь теперь, зъ вôдки взяли ся поклоны. Не дасть ся заперечити, що поклôнъ значивъ первѣстно пониженє себе. Маємо на то множество доказôвъ зъ исторіѣ, що люде хотячи вôддати комусь найбôльшу честь, хотячи заявити єму свою преданнôсть, падали передъ нимъ на колѣна, або таки клали ся на землю. Ба, не потребуємо далеко шукати на то доказôвъ, бо у насъ задержавъ ся той звычай ще й до нинѣ, що нашѝ селяне въ важныхъ хвиляхъ падають на колѣна. Годить ся тутъ розказати про оденъ такій выпадокъ почести вôддаванои нашимъ селяниномъ, бо вôнъ характеризує дуже великодушнôсть и людске серце нашого Найяснѣйшого Пана и Цѣсаря. Въ сѣмдесяти рокахъ прийшовъ бувъ до Вѣдня якійсь селянинъ зъ Галичины — якъ то звычайно буває, въ справѣ процесовôй —

ставахъ опертои сѣльскои господарки, а познакомлене сѣльского населеня зъ головными правилами теоретичнои и практичнои науки господарства, стае ся чимъ разъ бôльше конечнымъ. Однакъ подаване систематичнои науки господарства въ народныхъ школахъ есть задля ихъ орґанізаціѣ неможливе и могло бы задля нѣжного вѣку школьныхъ дѣтей, якъ также тому, що примѣнене набутыхъ вѣдомостей и званя въ школѣ, — пôсля досвѣду наступае звычайно ажь по лѣтахъ або не сповняесь зовсѣмъ, або зъ невôдповѣднымъ и не пожаданымъ скорымъ успѣхомъ. Въ тôй цѣли мусить ся запровадити осôбный и для дорослыхъ обчисленый орґанъ, котрый мôгъ бы найти мѣсце въ институціи вандрôвныхъ учителѣвъ. Тому ставляю слѣдуючу р е з о л ю ц і ю: „Высока Палата ухвалить: Взывае ся Высоке Правительство, щобы въ цѣли пôдпомаганя интензивнои и раціональнои господарки сѣльскои на селяньскихъ ґрунтахъ въ Галичинѣ, постаралось о заведене господарскихъ вандрôвныхъ курсôвъ для учителѣвъ и подало о достаточну державну субвенцію для нихъ“.

Резолюція пос. Пôдляшецкого звучить: „Помѣжь елементарными выпадками, якй звычайно найбôльше и найприкрѣйше ушкоджують сѣльске господарство, займають періодичнй, часто повторяючй ся заливы краю вôдъ гôрскихъ рѣкъ и лѣсныхъ потоковъ, перше и найважнѣйше мѣсце; тому то неразъ вже вказано на то, що реґуляція рѣкъ и забудоване лѣсныхъ потоковъ належить до вызначнѣйшихъ постулятôвъ краевои культуры. Не дасть ся заперечити, що въ тôмъ взглядѣ въ цѣлости богато робить ся такъ зô стороны краевыхъ властей якъ и зъ стороны Рады державнои; а однакъ оно мае такій выглядъ, що въ тôй справѣ поступае ся бôльше случайно, якъ пôсля певного пляну, а въ особенности, що такй заходы не увзглядняють ся у всѣхъ краяхъ и у всѣхъ частяхъ краю, пôсля потребы и въ однаковôй мѣрѣ. Особливо се дасть ся сказати о Галичинѣ, де притоки рѣки Прута и Днѣстра не находять нѣякого увзгляднення, хочь они може черезъ пожалуваня гôдне нищене лѣсôвъ, щорôчно выставленй суть на найприкрикрѣйшй спустошеня, а часто лучае ся, що по такôй все порываючôй повени земля, польнй плоды, домы, фабричнй продукты, цѣлй части сѣлъ представляють сумный образъ безвартôстного, непригожого до управы румовища.

Зъ огляду на те, що я сказавъ, позволю собѣ въ интересѣ ушкодженыхъ повенями повѣтôвъ всхôднои Галичины, поставити слѣдуючу резолюцію: „Высока Палата ухвалить: Взывае ся Высоке Правительство, щобы установило въ порозумѣню зъ галицкими краевыми властями одноцѣльный и всѣ части краю обôймаючій плянъ для реґульованя рѣкъ и забудованя лѣсныхъ потоковъ въ Галичинѣ и щобы въ нѣмъ поставило на першôмъ мѣсци до теперь зовсѣмъ занедбанй притоки рѣкъ Прута и Днѣстра“.

Переглядъ політичный.

На вчерашнôмъ засѣданю Палаты пословъ ухвалено законъ о реґуляціи промыслу будôвельного въ третôмъ читаню. — Пос. С л а в і к ъ поставивъ именемъ Молодочеховъ внесене на заведене загального права тайного голосованя и збôльшеня числа пословъ на 400. Чехи выбирали бы тогды 98 пословъ, Морава 38, Шлескъ 10, Галичина 110, Буковина 11, Дальмація 9, Краина 8, Истрія 5, Тріестъ 3, Гориція и Градиска 4 и т. д.

Зъ Петербурга доносять, що на конференціи пôдъ проводомъ царя ухвалено всѣ внесеня ґен. Гурка въ справѣ будованя новыхъ крѣпостей вздовжь галицкои границѣ. ВъЦарствѣ польскôмъ розпôчне ся незадовго будова новыхъ касарнь и маґазиновъ войсковыхъ.

До Daily Chronicle доносять зъ Риму, що Папа поручивъ вôдрочити всѣ заповѣдженй на цвѣтень прѣзды паломниковъ, а то длятого, що въ ту пору мае приѣхати нѣмецкій цѣсарь, котрый вже повѣдомивъ его о тôмъ.

Новинки.

Львôвъ дня 18 марта.

— **Дирекція выставы краевои въ р. 1894** просить всѣ особы и институціѣ, котрй на основный фондъ субскрибовали, щобы субскрибоваву суму зволили зложити въ Дирекціи: Львôвъ, ул. Ягайлоньска ч. 15 — найпôзнѣйше до кôнця с. м. и не ждали на окреме вôзванe, бо черезъ те лише утрудиювали бы бюрову маніпуляцію, а Дирекція мала бы непотрѣбнй кошты. Также просить ся всѣхъ, що задумують выбудовати власнй павільоны на выставѣ, щобы зô своими замѣрами зволили якъ найскорше зголосити ся до Дирекціѣ выставы, бо найкористнѣйше розмѣщене павільоновъ стоить у тѣснôй звязи въ загаль ымъ пляномъ ситуаційнымъ, котрый небавомъ буде потверджeный. — Директоръ выставы: *Марховицкій*; секретарѣ: *Ю. Старкель, Ив. К. Зелиньскій.*

— **Память Тараса Шевченка** обходжено сего року святочно въ рôжныхъ сторонахъ нашого краю. Мѣжь иншими ученики нашихъ ґімназій дали доказъ, якъ дорога имъ память безсмертного кобзаря. Перемыскй ґімназіясты Русины устроили музикально-декляматорскій вечеръ дня 11 с. м. Было се красне и поважне торжество, яке перемыска молодѣжь ґімназіяльна сего року въ перве устроила; оно довго остане въ памяти всѣхъ присутныхъ. Вечеръ сей удавъ ся пôдъ каждымъ взглядомъ знаменито а складались на се и поважный настрôй и добôрна проґрама и гарне, скôнчене выконане проґрамы. — Дня 5 с. м. святкували ученики золочѣвскои ґімназіи роковины смерти Т. Шевченка. Середъ зелени цвѣтôвъ красувавъ ся великій бюстъ безсмертного кобзаря у гарно прикрашенôй авли ґімназіяльнôй. Всѣ точки досыть широкои проґрамы выконано якъ на сегорôчнй слабй спѣвнй силы молодежи понадъ сподѣване добре. — Руска молодѣжь бережаньскои ґімназіѣ обходила ся роковины дна 12 с. м. концертомъ въ ґімназіи. Вôдчитъ ученика Карпиньского бувъ дуже гарный, а хоры, оркестра и декламаціѣ выпали зовсѣмъ добре. — Станіславôвскй товариства рускй уряджують вечерокъ въ честь Тараса дня 27 марта въ понедѣлокъ въ сали Касина мѣщаньского. Проґрама вечерка буде небавомъ оголошена. Окремыхъ запросинъ не розсылае ся. Про святковане памяти Тараса на „Рускôй Бесѣдѣ“ въ Станіславовѣ подамо другимъ разомъ.

— **Вечерницѣ „Перемыского Бояна“.** Дня 11 марта по вечерку въ ґімназіи устроивъ „Перемыскій Боянъ“ вечерницѣ въ „Рускôй Бесѣдѣ“. На нихъ проф. Наконечный мавъ вôдчитъ зъ ґеольоґіѣ, а опôсля наступали продукціѣ вокальнй и музикальнй. — Панна Ш. вôддекламувала зъ повнымъ артизмомъ „Тополю“ Тараса Шевченка. Дуетъ панночки К. и дра Ч. выпавъ гарно. Панночка Р. продуковалась на цитрѣ и гра еѣ кождому подобалась. Хоръ мѣшаный заслугуе за вôдспѣване пѣснѣ на повне признане. Всеч. о. Копко трудить ся щиро для „Бояна“ въ Перемышли а своимъ гарнымъ голосомъ богато причиняесь до звеличаня его славы. Вôдспѣвана нимъ на вечерницяхъ думка композиціѣ Лисенка: „Минають днѣ, минають ночи“ тронула и зворушила серце кождого. Такъ интерпретувати зможе лишь спѣвакъ и композиторъ, а о. Копко лучить тй обѣ прикметы. По продукціяхъ наступила дружна товариска забава, що потревала до 2 ои по пôвночи. — Дня 25 марта устрое „Перемыскій Боянъ“ послѣднй зимовй вечерницѣ, а дотеперѣшне поводжене ихъ повинно заохотити всѣхъ дохрестныхъ Русиновъ до численнои участи.

— **Кваліфікаційный испытъ** учительскій для школъ народныхъ зложили въ Перемышли въ речинци мартовôмъ 1893: I. Зъ языкомъ выкладовымъ польскимъ и рускимъ: Будзицкій Петро, Длуґошъ Мечиславъ, Дудчукъ Дмитро, Дзѣнґало Михайло, Квасневичъ Осипъ, Михневичъ Олександеръ, Свошовскій Францъ, Завуля Мих., Фрідріхъ Марія, Квятковска Марія, Найвіртъ Стефанія, Опольска Марія, Пѣхужанка Иванна, Созаньска Марія, Судзо Софія (зъ вôдзн.) и Шустачиньска Марія. II. Зъ языкомъ выкладовымъ польскимъ: Трачиньскій Вол., Дерделевичъ Антоніна, Голиньска Марія, Ґольцъ Каміля (зъ вôдзн.). Янковска Анеля, Ковловска Олена,

---

а не могучи одержати авдієнціѣ, бо очевидно справа его до того ненадавала ся, выбравъ собѣ таку хвилю, коли Его Вел. Цѣсарь бувъ на ревіи на площи муштры, т. зв. Шмельцъ. Нашъ селянинъ дôставъ ся туды, а побачивши зъ далека Монарха на кони, упавъ на колѣна и почавъ на колѣнахъ пôдходити до Монарха зъ якоюсь просьбою въ руцѣ. Наиясн. Панъ побачивши селянина, пôславъ заразъ свого адъютанта, щобы казавъ селянинови встати и розвѣдавъ, чого хоче. Якъ була залагоджена справа того селянина, вже не знаемо; але то знаемо, що о сѣмъ выпадку говоривъ тогды цѣлый Вѣдень, бо Его Вел. Цѣсарь дуже не любить того, коли падати передъ нимъ на колѣна, а таке поступоване нашого селянина дуже немило вразило Монарха.

Звычай, падати при поздоровленю на колѣна або таки лицемъ до землѣ, задержавъ ся ще до нинѣ у декотрыхъ напôвъ дикихъ племенъ. У племени Тодôвъ есть звычай, що жѣнка падае до нôгъ старшôй жѣнцѣ вôдъ себе, вôтцеви, матери, старшому братови свого мужа, суне ся по земли ажь до самыхъ нôгъ, а поздоровлена тымъ способомъ особа кладе ѣй на шию насамперед права, а вôдтакъ лѣву ногу. Той способъ поздоровлюваня называе ся у нихъ „адабуддіканъ“, значить ся, паданемъ до нôгъ. Здае ся, що падане до нôгъ было давнѣйше у многихъ народôвъ загально въ звычаю, бо слѣды того лишили ся ще до нинѣ въ поклонахъ. Дуже характеристичный звычай лишивъ ся ще до нинѣ у Поляковъ въ ихъ способѣ поздоровлюваня: „padam do nóg“. Рѣчь зовсѣмъ ясна, що тй слова лишили ся вôдъ колишного звычаю падати дѣйстно до нôгъ другому. И Турки высказують свою преданнôсть въ глубокихъ поклонахъ, але при тôмъ уживають ще тои церемоніѣ, що покланяючись глубоко ажь майже до землѣ, вытягають при тôмъ руку и пôдносячи еѣ, кладуть насамперед на груди, вôдтакъ на уста, а наконець на чоло. Ся церемонія взята зъ давнѣйшого звычаю, пôсля котрого брало ся конець одежи другого чоловѣка, притуляло ся его до серця а вôдтакъ до устъ и чола и тымъ способомъ пôддавало ся пôдъ его власть. Вôдъ Турковъ або взагалѣ зô Всходу бувъ мабуть взятый также звычай, уживаный давными часами на Руси, а до недавна ще й въ Россіи, бити чоломъ передъ пануючими особами, значить ся, покланяти ся такъ глубоко, щобы ажь чоломъ досягнути землѣ. Вôдъ того то пôшовъ звычай засылати „чолобитню“, значить ся, высылати якусь депутацію, котра бючи чоломъ передъ княземъ або якимсь достойникомъ, мала заявити ему вѣрнôсть и преданнôсть тыхъ, що еѣ высылали, а заразомъ предложити ихъ просьбу. Для вôльныхъ людей было то найбôльшимъ пониженемъ; колижь читаемо въ исторіи, що колишнй козаки запорожскй слали чолобитню до московскихъ царѣвъ, то видко зъ того, що духъ свободы и волѣ мусѣвъ бувъ вже у нихъ пôдъ ту пору дуже ослабнути и упасти глубоко. Тй, що бували неразъ пострахомъ турецкихъ султановъ въ ихъ власнôй столици, гнули ся опôсля въ дугу и били чоломъ передъ московскими царями!

И обнимане есть родомъ поздоровленя. При повитаню значить оно нѣбы ловлене того, що приходить, при пращаню нѣбы непускане того, що хоче вôдходити. При тôмъ бувае ще и нѣжне зближене ся особъ до себе. Аіносы н. пр. обнимаючи ся при повитаню, притулюють ся головами до плеча або лицемъ оденъ до другого. При тôмъ есть ще й той звычай, що старшій гладить молодшого, почавши вôдъ головы, по руцѣ, ажь до пальцѣвъ вôдъ ноги; обходить ся зъ нимъ нѣбы якъ зъ дитиною. Замѣсть дѣйстно гладити оденъ другого, скорочуе ся сей звычай и той, що поздоровляе, гладить самъ себе. Ескімосъ, якъ вже было сказано, гладить ся по бородѣ; декотрй Индіяне гладять ся по животѣ зъ горы въ долину, такъ, якъ то роблять иноді малй дѣти, коли добре попоѣдять.

Теперь же приходимо до важного рода поздоровленя, до поздоровленя поцѣлункомъ. Перше всего насуваесь тутъ заразъ пытане, зъ чого пôшовъ звычай цѣлувати ся и для-

Лізаковна Анеля, Лішка Любіна, Нендзовска Ванда, Понкевичѣвна Лаврина (зъ вôдзн.), Ржаска Иванна, Соѣаньска Марія, Цігльровна Аделя. III. Зъ языкомъ выкладовымъ рускимъ: Декеръ Осипъ, Медвецкій Володиславъ, Старжевскій Микола, Пельмановна Адольфіна (зъ вôдзн.) — Крôмъ того узнано способными до наукъ а) языка руского, яко предмету научного въ народныхъ школахъ: Трачиньского Вол., Полиньску Марію. Понкевичѣвну Лаврину, Ґольцъ Камілю, Нендзовску Ванду, Ржаску Иванну. б) языка нѣмецкого яко предмету въ народныхъ школахъ: Старжевского Миколу, Ґольцъ Камілю, Ржаску Иванну, Віттековну Сидонію и Ціґлеръ Аделю.

— **Львôвска палата адвокатôвъ** заявилась значною бôльшостію голосôвъ за заведенемъ numerus clausus (обмеженемъ числа) адвокатôвъ. Першій проектъ подала палата адвокатôвъ въ Градци.

— **Голодъ и пошесть въ пôвнôчной Африцѣ.** Зъ Тріполісу доносять, що въ турецкихъ провінціяхъ пôвнôчнои Африки, особливо же въ вілаєтѣ Барка а трохи менше также въ Тріполісѣ настала теперь страшенна посуха. Вôдъ пять мѣсяцѣвъ не упала въ Барцѣ анѣ капля дощу, поля и луки повысыхали а худоба домашна и стада у тамошныхъ людей майже вже вовсѣмъ выгинули. Може три мѣсяцѣ тому назадъ довела нужда тамошныхъ людей до такои розпуки, що они збунтовали ся, але Турки ворохобню усмирили. Нещасливѝ люде ослабли вже вовсѣмъ въ голоду и чекають спокôйно кôнця свого житя. Вôдъ того, що въ цѣлôмъ краю лежить множество незакопанои погибшои худобы, вытворились всюды дуже нездоровѝ міязматы, зъ котрыхъ взяла ся знову якась страшна пошесть, котра сотками забирає людей. Въ Бенґасі, столици Барки, выгинула вôдъ тои пошести половина людей. На ню померъ також тамошный ґубернаторъ и каді (судья.) Зъ 2000 Европейцѣвъ, що проживають въ Бенґасѣ, утекли тѝ, що мали ся трохи лѣпше, або до Єгипту або на островъ Мальту, а зъ тыхъ, що лишили ся, майже всѣ вже вымерли. Бенґаскѝ кораблѣ постановили выслати депутацію до Константинополя и просити султана о помôчь.

— **Папа Левъ XIII и царь Александеръ III.** До Fremdenblatt-у доносять зъ Риму, що царь, хотячи заявити Папѣ свою симпатію, велѣвъ нововыбудовану въ честь Папы церковь св. Иоахима украсити на свôй коштъ. Головный престолъ въ тôй церквѣ має бути выложеный плытками зъ дорогихъ каменѣвъ именно плытками зъ красного зеленого камѣня званого маляхітомъ и синього т. зв. лапісъ лязулі.

— **Циркъ у Львовѣ.** Маґістратъ мѣста Львова позволивъ пôдприємцеви Кремзерови выбудовати циркъ на площи коло школы св. Анны и то на часъ двохъ роковъ, отже й на часъ выставы.

— **Нападъ робôтникôвъ.** Робôтники ляґердорфскои копальнѣ въ комітатѣ темескôмъ выкрали динамітъ и зъ ненависти до мѣсцевыхъ властей высадили у воздухъ домы судѣ, писаря и иншихъ осôбъ; разомъ зруйновали 46 будынкôвъ. Одного злочинця зловлено.

— **Будова зелѣзницѣ черезъ Сибѣръ.** Довгôсть намѣренои будовы зелѣзницѣ вôдъ Челябіньска до Омска выносить 747 верстъ а кошты выкôнченя обчисленѝ на 22,335.345 рублѣвъ або 29.000 рублѣвъ на одну версту. Цѣлу лінію подѣлено на чотири части и почато вôдразу роботу на всѣхъ точкахъ ще 22 червня минувшого року. Столиця полудневого Сибѣру Томскъ буде вôддалена вôдъ зелѣзницѣ 60—70 верстъ, однакъ въ часомъ почнуть будову бôчнои лініѣ до Томска зъ выдаткомъ чотирохъ міліонôвъ. Въ кôлькохъ сибѣрскихъ ґуберніяхъ, а особливо въ тобольскôй, де вже вôдъ чотирохъ лѣтъ панують неурожаѣ, нужда помѣжъ народомъ має бути страшна и черезъ то збôльшили ся слабости та число проступкôвъ. Народъ приймивъ длятого будову зелѣзницѣ зъ великою радостію а въ самôмъ Курганѣ найшло заробокъ 3000 людей, що не могли найти нѣякои роботы.

Штука, наука и література.

— **Недруковани творы и матеріялы до житєписи Т. Шевченка.** Якъ звѣстно, въ р. 1847 пôднялась тревога въ причины вôдкрытя товариства въ Києвѣ — Кирило Методієвского братства. Про замѣтки и засобы того товариства ходили тодѣ дивовижнѝ перекази. Уявляно єго собѣ дуже страшнымъ, надавано єму великои ваги и саме черезъ те бѣдолашный Тарасъ не минувъ тяжкои долѣ... Але нинѣ все те вже стало историчною старовиною. Теперь уже можна заходити ся коло публікованя и обробки літературно-историчного матеріялу тыхъ часôвъ, бо нинѣ вже нѣхто не лякає ся нѣ тыхъ матеріялôвъ, нѣ тогочасныхъ дѣячѣвъ, що вже бôльша частина зъ нихъ на тамтôмъ свѣтѣ. И найтяжше покараный тодѣ Тарасъ не єсть уже злочинцемъ для нѣкого, бо портретъ незабутнього кобзаря помѣщеный въ ґалєріи россійскихъ державныхъ дѣячѣвъ у Москвѣ. При арештованю Тараса у Києвѣ въ р. 1847 всѣ єго паперы, альбомы и т. п. були також забранѝ и переслани до „третього вôддѣлу“ въ Петербурзѣ. Въ архивѣ того теперь закрытого вôддѣлу й лишили ся тѝ паперы. До послѣдного часу приватнымъ особамъ годѣ було до нихъ доступити. Але зъ початкомъ сего року пôсля дозволу уряду одинъ спôвробôтникъ „Кієвской Старины“ розшукавъ и по части розôбравъ тѝ матеріялы. Тарасовѝ паперы лишили ся въ тôмъ архивѣ по двохъ ревізіяхъ: першои — въ 1847 р въ Києвѣ и другои — въ Оренбурзѣ. Въ тыхъ двохъ оберемкахъ найшло ся дуже богато цѣкавого матеріялу до житєписи Тараса за часôвъ неволѣ, — все офіціяльне „дѣло“ про Тараса, богато цѣнныхъ листôвъ до Тараса княгинѣ В. Репніной, панны Псьолъ, П. Кулѣша й иншихъ. Окрôмъ того найшло ся богато ненадрукованыхъ и доси нѣкому незвѣстныхъ поезій Тарасовыхъ, мѣжь ними одна велика поема, передмова до другои частины „Кобзаря“, що нѣколи не побачила свѣта, новый, доси не звѣстный портретъ Тараса и богато иншого. Подаючи тутъ коротку вѣстку про тѝ незвычайно цѣннѝ матеріялы, бажаємо, щобъ они якъ найскорше були розôбранѝ и надрукованѝ. — Тѝ цѣкавѝ вѣсти подає „Зоря“.

Господарство, промыслъ и торговля

— **Станъ воздуха** за минувшѝ добы числячи вôдъ 12 год. въ полуд. дня 17 с. м. до 12 год. въ полудне дня 18 марта: середна теплота була + 6·3° Ц., найвысша + 12·0° Ц. (вчера по полудни), найнизша + 0·0° Ц. нинѣ рано. Барометеръ иде до горы (753). Вѣтеръ буде пол. захôдный, мѣрный, теплота опаде до — 0° Ц., небо буде легко захмарене; малый дощь и снѣгъ.

— **Цѣна збôжа у Львовѣ** дня 17 с. м., пшениця 7·75 до 8.—; жито 5·75 до 6·25; ячмѣнь 4·75 до 5·55; овесъ 5·50 до 6·—; рѣпакъ 11·75 до 11·50; горохъ 6·25 до 9·50; вика 5·— до 5·25; насѣнє льняне 11·— до 11·75; бôбъ 5·— до 5·50, бобикъ —·— до —·—; гречка —·— до —·—; конюшина червона 68·— до 73·—; бѣла 75·— до 90·—; шведска —·— до —·—; кминокъ 18·— до 19·—; анижь 36·— до 39·—; кукурудза стара —·— до —·—; нова —·— до —·—; хмѣль —·— до —·—; спірітусъ готовый 12·25 до 12·50.

ТЕЛЕГРАМЫ.

Парижь 18 марта. Юлій Феррі померъ вчера вечеромъ по 6 год. нагло на ударъ серця. Феррі бувъ зъ фаху адвокатомъ, въ 1870 р. бувъ членомъ правительства, вôдтакъ три разы міністромъ и президентомъ кабінету. Наслѣдкомъ тонкиньскои вôйны стративъ вôнъ бувъ свою популярнôсть, ажь ось въ послѣднихъ часахъ бувъ выбраный на президента сенату и почавъ бувъ знову грати ролю политичну.

Берлинъ 18 марта. Комісія войскова вôдкинула законъ войсковый въ другôмъ читаню.

Софія 18 марта. Розпочавъ ся тутъ процесъ Ґеорґієва, убійника Белчева.

Розкладъ поѣздôвъ зелѣзничихъ

(важный вôдъ 1 мая с. р.)

Вôдходять:	Куреръ		Особовый			Мѣшаный
До Кракова	3·07	10·41	5·26	11·01	7·56	—
„ Пôдволочискъ въ Пôдз.	3·10	—	10.02	10·52	—	—
(въ голов. двор.) . .	2·58	—	9·41	10·26	—	—
„ Черновець	6·36	—	9·56	3·22	10·56	—
„ Стрыя	—	—	6·16	10·21	7·41	—
„ Белзця	—	—	9·51	—	—	—
„ Сокаля	—	—	—	—	—	7·36
„ Зымнои Воды . . .	—	—	4·36	—	—	—

Часъ, львôвскій; рôвниця вôдъ середно-европейского (зелѣзничого) о 35 мінутъ: на зелѣзницяхъ 12 год., у Львовѣ 12 и 35 мін. Цифры товстѝ и пôдчеркненѝ мінуты означають часъ нôчный вôдъ 6 год. вечеромъ до 5 годъ· 59 мін. рано.

Надôслане.

Симъ высказуємо Всечестному Священьству обохъ обрядôвъ за безинтересовне вôддане послѣдной прислуги передвчасно згаслôй нашôй найдорожшôй донцѣ Маріи, неменше за оказани выразы щирого спôвчутя въ такъ тяжкôмъ смутку бурмістрови мѣста Впов. Адольфови Рудцѣ, всѣмъ Приятелямъ и Знакомымъ сердечне „Спаси-Бôгъ“.

Струсôвъ въ Мартѣ 1893.

42 *Володимиръ и Ядвиґа Юревичѣ.*

чого люде цѣлують ся? Ну, коли вже бесѣда о поцѣлунку, то й годѣ подумати собѣ, щобы тутъ обôйшло ся безъ женщины. Поцѣлунокъ, кажуть, старый якъ свѣтъ, а що люде взяли свôй початокъ вôдъ Адама и Евы, то очевидно, що вже сѝ прародичѣ нашѝ знали, що то поцѣлунокъ. Першій Адамъ зрозумѣвъ єго значѣнє и то очевидно черезъ Еву. А історія була така: Розумѣє ся, що то дѣяло ся ще тогды, коли нашѝ прародичѣ жили собѣ безжурно въ раю. Отже одного разу спочивала собѣ Ева на муравѣ. мабуть пôдъ яблôнкою, зъ котрои опôсля урвала яблоко и задрѣмала, а Адамъ сидѣвъ коло неѣ и вôдганявъ мухи. Ажь надлетѣла якась необачна пчола, що назбирала на цвѣткахъ меду, и сѣла Евѣ саме на єѣ рожевыхъ губонькахъ, бо Ева, бачите, була тогды ще дуже молоденька. Адамъ налякавъ ся, щобы пчола не ужалила Еву въ саму губу и хотѣвъ єѣ зôгнати, але не знавъ способу, якъ, щобы нерозбудити своєѣ подруги. Ажь ось прийшло єму на гадку здмухнути пчолу. Вôнъ нахиливъ ся и дмухнувъ, пчола полетѣла, але лишила на губахъ Евы дрôбку меду. Адамъ якось дотуливъ ся нехотячи своими губами губъ Евы и змѣркувавъ, що они нѣбы якѝсь солодкѝ; але ще самъ собѣ не вѣривъ. Дотуливъ ся другій разъ, а то они ще солодшѝ. Пробує третій разъ и розбудивъ Еву, котра такъ тымъ урадувала ся, що Адамъ єѣ такъ дуже пильнувавъ, що ажь похвалила єго за то и мабуть то незадовго потôмъ зôрвала то яблоко зъ дерева, за котре вôдтакъ Господь Богъ выгнавъ ихъ обоє зъ раю. Ну, але стало ся; Адамъ научивъ ся цѣлувати, а вôдъ него и мы, невôдроднѝ єго дѣти, також то перейняли.

Отъ такій то початокъ поцѣлунка. Чи вôнъ правдивый, чи нѣ, не знаємо сказати; але то байдуже. Инакше дивлять ся на него холоднѝ ученѝ. Они кажуть, що поцѣлунокъ то єсть блаженне чувство дôткненя ся. Судячи зъ нашого слова „цѣлувати“ (оно нагадує слово „цѣлый“) можна бы сказати, що поцѣлунокъ єсть сполученємъ двоихъ люблячихъ ся людей въ одну цѣлôсть, єсть переливанємъ душѣ въ душу. Не такъ думала одна молода мурыньска дѣвчина, котру хотѣвъ оденъ европейскій подорожникъ поцѣлувати. Она налякала ся була на смерть, бо нагадала собѣ звычай въ єѣ краю, що люде людей ѣдять, та думала, що то бѣлый хоче єѣ також зъѣсти, и то живцемъ, навѣть безъ соли и перцю. Видко зъ того, що въ тôмъ краю не знали, що то значить цѣлувати.

(Дальше буде).

За редакцію вôдповѣдає Адамъ Креховецкій.

ИНСЕРАТЫ.

Зъ друкарнѣ В. Лозиньского, пôдъ зарядомъ В. И. Вебера.